

112763 - KASETTEN OKUNAN KUR'AN'I DİNLEMENİN HÜKMÜ

Soru

Televizyon, teyp veya radyodan Kur'an okuyan hocayı duyduğumda (genellikle); onun okuyuşuna paralel olarak âyetleri tekrar ediyorum. Böylece ezberimi tazelemiş ve kendimi yenilemiş oluyorum. Bu şekilde, doğru okumayı öğrenmenin yanında, Kur'an'ı daha güçlü dinlemiş ve derinlemesine düşünme imkânı bulmuş oluyorum. Ancak birisi bana, bu yöntemin doğru olmadığını ifâde ederek beni bundan men etti! Delil olarak da şu âyetleri zikretti:

[لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ] سورة القيامة الآية: 16

"(Peygamber!) Sana vahyedileni unutmamak için tekrarlarken hemen anında ezberlemek için dilini kımıldatma." (Kiyâmet Sûresi: 16)

[وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ] سورة الأعراف الآية: 204

"Öyle ise, Kur'ân okunduğunda hemen ona kulak verin, susup dinleyin ki merhamet olunasınız." (A'raf Sûresi: 204)

Benim yaptığım bu iş yanlış mıdır?

Detaylı cevap

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Daha önce (88728) nolu sorunun cevabında, "namaz dışında okunan Kur'an'ın dinlenmesi" konusunda, âlimler arasında ihtilaf bulunduğunu söylemiştik. Âlimlerden kimisi, farz olduğunu, kimisi de müstehap olduğunu beyan etmişti. Bizim tercihimiz de bu yöndedir. Buna göre; kiraat banttandır ise, onu dinleyip susmak gerekmez.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymin'e -Allah'ın ona rahmet etsin- şöyle sorulmuştur:

"Kıraati banttandır dinlemenin hükmü ile doğrudan Kur'an okuyan kimsenin kiraati ile aynı hükümde

İslam Soru ve Cevap

Genel Direktör

Şeyh Muhammed Salih el-Muneccid

midir? Hangisini dinlemek farzdır?

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah'ın ona rahmet etsin- bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"İnsan, banda kayıt yaptığı zaman, (okuması) bitmiş ve (okuma) sevabı ve ecir kapanmıştır. Ancak, o kaseti dinlemek suretiyle ondan istifade edildikçe, bu faydalanma dolayısıyla ecir almaya devam eder. Dinleme sırasında susma konusuna gelince; (kasetten, radyo veya tv'den okunan Kur'an'ı dinlemek için) susmak gerekmez.

İmam Ahmed, A'raf Sûresi'nin:

[وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ] سورة الأعراف الآية:204

"Öyle ise, Kur'ân okunduğunda hemen ona kulak verin, susup dinleyin ki merhamet olunaszınız."
(A'raf Sûresi: 204)

Âyeti ile ilgili olarak şöyle demiştir:

"Bunun namazdaki kıraatle ilgili olduğu konusunda icma' vardır. Yani bu, imamın arkasında bulunan cemaat içindir. Ama yanibaşında Kur'an okunuyor ve sen de kendi zikrinle meşgulsen, dinlemen ve susman gerekli değildir.Sonra bu kasetten Kur'an okuyan kimse, içinde tilâvet secdesi bulunan bir âyet okursa, sen secde mi edeceksin?

Cevap: secde etmen gerekmez."

Birincisi:

Çünkü o kendisi de secde yapmamaktadır.

Özetle:Kasetten okunan Kur'an'ı dinlemek, doğrudan doğruya (bir kişi tarafından canlı olarak)

İslam Soru ve Cevap

Genel Direktör

Şeyh Muhammed Salih el-Muneccid

okunan Kur'an'ı dinlemekle aynı değildir. Ayrıca (yerine göre) kasetten dinlendiğinde de doğrudan okuyanın dinlenmesinde de susmak gerekmebilir. Çünkü Allah Teâlâ'nın:

[وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ] سورة الأعراف الآية: 204

"Öyle ise, Kur'ân okunduğunda hemen ona kulak verin, susup dinleyin ki merhamet olunasınız."
(A'raf Sûresi: 204)

Âyetinin delâleti konusunda, yukarıda geçtiği üzere:

"Bunun, namazlarda okunan Kur'an için söz konusu olduğu hususunda icma' vardır."

İmam Ahmed İbn Hanbel "Likâ'ât'ül-Babi'l-Meftûh", s: 118. Soru no: 4.

İkincisi:

Okuyuşunu geliştirmek veya ezberini yenilemek maksadıyla, Kur'an okuyan kimse ile birlikte (kıraati) tekrar etmek, yapılmasında sakınca olmayan bir davranıştır.

Nitekim değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e:

"Kasetten kıraat dinlemenin hükmü nedir? A'raf Sûresi: 204. âyetine aykırı mıdır? Diye sorulmuş, o da şöyle cevap vermiştir:

"Eğer ezberlemek için ise, bunda bir sakınca yoktur. Başka maksatla ise, deriz ki, susmak daha fazîletlidir." "el-Fetâvâ es-Sülâsiyye"

((لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ 16 إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ 17))

[سورة القيامة الآية: 16-17]

"(Peygamber!) Sana vahyedileni unutmamak için tekrarlarken hemen anında ezberlemek için dilini

İslam Soru ve Cevap

Genel Direktör
Şeyh Muhammed Salih el-Muneccid

kımıldatma. Çünkü vahyi senin kalbinde toplamak ve onu okutmak bize âit bir iştir." (Kiyâmet Sûresi: 16-17)

Âyetlerine gelince:

Burada Allah Teâlâ'nın, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i men ettiği şey, Cebrâil -aleyhisselâm- tarafından kendisine öğretilen vahyi ezberleme konusunda acele etmesidir. Yoksa âyette, ezberini tazelemek veya okuyuşunu düzeltmek maksadıyla olması halinde, Kur'an okuyan ile birlikte tekrarlamayı yasaklayacak herhangi bir delil yoktur.

Değerli âlim Muhammed Emin eş-Şenkîti de -Allah ona rahmet etsin-, Allah Teâlâ'nın:

وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ...

[سورة طه من الآية: 114]

"(Ey Peygamber!) Sana vahyedilmesi henüz tamamlanmadan unutma endişesi ile Kur'an'ı okumada acele etme ve: Rabbim! Benim ilmimi artır, de!" (Tâ Hâ Sûresi: 114).

Âyeti ile alakalı olarak şöyle demiştir:

"Cebrail -aleyhisselâm-, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e vahiy getirdiği zaman her âyeti okur ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de Kur'an'ı ezberlemeye olan hassasiyeti gereğince onu tekrar ederdi. Bu âyette, Allahu Teâlâ, Peygamberini nasıl davranması gerektiği hususunda yönlendirmektedir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i, Kur'an'ı, Cebrail -aleyhisselâm- ile birlikte ve acele ederek okumaktan men etmiş, aksine Cebrail -aleyhisselâm- okumayı bitirinceye kadar susması ve dinlemesini, sonrada kendisinin okumasını emretmiştir. Zira Allah Teâlâ ezberlemesi için Kur'an'ı ona kolaylaştıracaktır. Burada işaret edilen anlamı, Allah Teâlâ, başka âyetlerde de açıklamıştır.

Örneğin Kiyâmet Sûresi'nde olduğu gibi:

İslam Soru ve Cevap

Genel Direktör

Şeyh Muhammed Salih el-Muneccid

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ 16 إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ 17 إِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ 18 ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ 19 (([سورة القيامة]
[الآية: 16-19]

"(Peygamber!) Sana vahyedileni unutmamak için tekrarlarlarken hemen anında ezberlemek için dilini kımıldatma. Çünkü vahyi senin kalbinde toplamak ve onu okutmak bize âit bir iştir. O halde biz, Kur'ân'ı okuduğumuzda, sen de onun okunuşunu izle. Ayrıca onu açıklamak da bize âit bir iştir."
(Kiyâmet Sûresi: 16-19)

Buhârî, Sahîh'inde şöyle demektedir:

"Musa b. İsmail, Ebu Avâne, Musa b. Âişe, Saîd b. Cübeyr ve İbn-i Abbas -Allah onlardan râzı olsun- yoluyla rivayet ettiğine göre; Allah Teâlâ'nın:

[لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ] [سورة القيامة الآية: 16]

"(Peygamber!) Sana vahyedileni unutmamak için tekrarlarlarken hemen anında ezberlemek için dilini kımıldatma." (Kiyâmet Sûresi: 16)

Âyetiyle ilgili olarak demiştir ki:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, vahyin korunması hususundaki aşırı hassasiyeti sebebiyle iki dudağını hareket ettirirdi.

İbn-i Abbas -Allah ondan ve babasından râzı olsun- dedi ki:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hareket ettirdiği gibi, ben de size iki dudağımı hareket ettiriyorum.

Saîd de:

Ben de, İbn-i Abbas'ı hareket ettirirken gördüğüm gibi iki dudağımı hareket ettiriyorum, dedi ve iki

İslam Soru ve Cevap

Genel Direktör

Şeyh Muhammed Salih el-Muneccid

dudağını hareket ettirdi.

Bundan dolayı Allah Teâlâ (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şu âyetleri indirmiştir)::

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ 16 إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ 17 إِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ 18 ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ 19 (([سورة القيامة]
[الآية: 16-19]

"(Peygamber!) Sana vahyedileni unutmamak için tekrarlarken hemen anında ezberlemek için dilini kımıldatma. Çünkü vahyi senin kalbinde toplamak ve onu okutmak bize âit bir iştir. O halde biz, Kur'ân'ı okuduğumuzda, sen de onun okunuşunu izle. Ayrıca onu açıklamak da bize âit bir iştir."
(Kiyâmet Sûresi: 16-19)

Yani, ayrıca onu(n okunmasını sağlamak da) bizim görevimizdir. Bundan sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, kendisine Cebrail -aleyhisselâm- geldiğinde onu dinler, Cebrail -aleyhisselâm- gittiğinde de, o da(nazil olan âyetleri) onun okuduğu gibi okurdu." (Edvâ'ul-Beyân; c: 4, s: 174).

Allah Teâlâ en iyi bilendir.